

**ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА**

Факультет *історії та права*

Кафедра *філософії, політології та міжнародних
відносин*

**КОНФЛІКТ ЦИВІЛІЗАЦІЙ У СУЧАСНІЙ СВІТОВІЙ ПОЛІТИЦІ
ПП НД/ОК 2.1.1.9**

СИЛАБУС

2020-2021 навчальний рік

Силабус це персоніфікована програма викладача для навчання студентів з кожного предмета, що оновлюється на початок кожного навчального року.

Силабус розробляється відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівця відповідного рівня та згідно навчального і робочого навчального планів, з врахуванням логічної моделі викладання дисципліни.

Силабус розглянутий на засіданні кафедри філософії, політології та міжнародних відносин.

Протокол від «27» серпня 2020 року

Завідувач кафедри

(Ю.В. Харченко)

Розробник: кандидат політичних наук, доцент кафедри філософії, політології та міжнародних відносин Р.В.Стадніченко

1. Електронна адреса: rabindrdat@gmail.com

Інша контактна інформація:

2. Опис навчальної дисципліни: Конфлікт цивілізацій в сучасній світовій політиці

Спеціальність:	Міжнародні відносини
Освітньо-професійна програма:	Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
Рівень вищої освіти:	Другий (магістерський)
Форма навчання:	денна
Курс:	I
Семестр:	2

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 4	Нормативна
Блоків – 2	
Загальна кількість годин – 135	
Тижневих годин для денної форми навчання: 2	
Лекції	20 год.
Практичні, семінарські	14 год.
Консультації	-
Самостійна робота	101 год.
Індивідуальне науково-дослідне завдання (есе, аналітичний звіт, тези тощо)	Аналітичний звіт
Вид підсумкового контролю:	екзамен
Сторінка дисципліни на сайті університету	-----
Зв'язок з іншими дисциплінами.	Геополітика, теорія міжнародних політичних відносин, геостратегія в сучасному світі тощо

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета:

– Забезпечення фахової підготовки спеціалістів за освітньою кваліфікацією «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»; отримання теоретичних та практичних знань в галузі міжнародних відносин з акцентом на формування взаємовигідних відносин української держави з країнами світового та регіонального лідерства XXI століття.

Завдання:

- формування системних знань про об'єкт, предмет і методи врегулювання міжнародних конфліктів;
- виховання особистої політичної та громадянської позиції;
- підвищення рівня знань та забезпечення рівня політичної культури;
- забезпечення ціннісно-нормативних підходів до оцінок міжнародних відносин у науково-дослідній та практичній діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- об'єкт, предмет, теорію міжнародних відносин, принципи врегулювання конфліктів у глобалізованому світі;
- зміст курсу, потрактування ідей та підходів щодо етапів історичного розвитку цивілізацій;
- основні вітчизняні та зарубіжні наукові школи та напрямки вивчення конфліктології, практичного застосування набутих знань;
- причини, структуру, стадії та окремі фази розвитку конфлікту;
- різновиди/типи міжнародних конфліктів;
- теорію управління міжнародними конфліктами;
- засоби врегулювання міжнародних конфліктів;
- специфіку міжнародних конфліктів у сучасних міжнародних відносинах;
- природу, сутність та смисли конфлікту, як сфери міжнародної політики в інтересах незалежності України.

вміти:

- визначати природу міжнародного конфлікту через призму теоретичних узагальнень здобутків вітчизняних і зарубіжних наукових шкіл і напрямків дослідження теорії міжнародних відносин;
- використовувати на практиці методику системного аналізу міжнародних конфліктів;
- обґрунтовувати пропозиції щодо врегулювання конфліктів;
- визначати стадії розвитку та оцінювати наслідки глобальних конфліктів;
- прогнозувати розвиток та оцінювати наслідки локальних конфліктів;
- розробляти рекомендації щодо подолання конфліктів з метою застереження міжнародного права й безпеки України.

Сформовані компетентності:

- **ЗК1** Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- **ЗК2** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- **ЗК3** Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- **ЗК4** Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- **ЗК5** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- **ЗК8** Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

- **СК1.** Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.
- **СК2.** Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо здійснення міжнародної та зовнішньополітичної діяльності.
- **СК3.** Здатність аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення.
- **СК4.** Здатність аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні та суспільні відносини, політичні та суспільні системи.
- **СК5.** Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.
- **СК9.** Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України.

Програмні результати навчання відповідні компонентам освітньої програми:

- **РН1.** Знати та розуміти природу, джерел та напрямів еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики.
- **РН2.** Критично осмислювати та аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні відносини
- **РН3.** Застосовувати сучасні наукові підходи, методології та методики для дослідження проблем міжнародних відносин та зовнішньої політики.
- **РН4.** Аналізувати та оцінювати проблеми міжнародної та національної безпеки, міжнародні та інтернаціоналізовані конфлікти, підходи, способи та механізми забезпечення безпеки у міжнародному просторі та у зовнішній політиці держав.
- **РН7.** Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем.
- **РН12.** Формулювати задачі моделювання, створювати і досліджувати моделі об'єктів і процесів міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій.
- **РН 14** Оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток.

4. Зміст дисципліни. Календарно-тематичний план

Назви тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Теоретична частина						
1. Теоретико-методологічні аспекти викладання дисципліни.						
Тема 1. <i>Конфліктологія як складова частина суспільно-політичних наук про сучасні міжнародні відносини.</i>		2	2			15
Тема 2. <i>Цивілізаційна парадигма історії та теорії міжнародних відносин.</i>		2				10
Тема 3. <i>Типи, функції цивілізаційних та національних конфліктів.</i>		2	2			12
Розділ 2. Цивілізаційні конфлікти та кризи міжнародних відносин новітнього часу.						

Тема 4. <i>Цивілізаційні конфлікти і війни першої половини XX ст.</i>		2	2		15
Тема 5. <i>Світові конфлікти у другій половині XX століття.</i>		2	2		10
Тема 3. <i>Глобальні конфлікти перших десятиліть XXI ст.</i>		4	2		15
Тема 4. <i>Концепція втілення безпекової політики в міжнародних відносинах.</i>		4	2		13
Тема 5. <i>Концептуальні засади безпекової політики України в постбіполярний період розвитку міжнародних відносин</i>		2	2		20
Усього годин орієнтовно:	135	20	14		101

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	<i>Політична конфліктологія як складова частина наук про міжнародні відносини.</i> 1. Філософський, історико-політологічний підходи до трактування конфліктів у глобалізованому світі. 2. Суть і зміст міжнародного конфлікту як стану міжнародних відносин. 3. Мета, предмет, основні завдання курсу.	2
2.	<i>Типи, функції цивілізаційних та міждержавних конфліктів.</i> 1. Типологія та класифікація міжнародних конфліктів. 2. Роль національних держав у цивілізаційних конфліктах. 4. Конструктивні та деструктивні функції конфлікту	2
3.	<i>Цивілізаційні конфлікти і війни першої половини XX століття.</i> 1. Перша світова війна 1914 – 1918 рр., як криза європейської цивілізації. 2. Боротьба західної і східної моделей європейської цивілізації у міжвоєнний період. 3. Друга світова війна та її цивілізаційні наслідки.	2
4.	<i>Світові конфлікти у другій половині XX століття.</i> 1. Формування біполярного світу після ІІСвітової війни. 2. «Холодна війна» як протистояння цінностей західної та східної цивілізацій. 3. Карибська криза 1962 року та її наслідки. 4. Розрядка міжнародної напруженості та стабілізація міжнародної системи (початок 1960-х – кінець 1980-х років).	2
5.	<i>Глобальні конфлікти перших десятиліть XXI століття.</i> 1. Міжнародні відносини в умовах пост біполярності світу. 2. Релігійно вмотивований тероризм. 3. Інформаційні війни як інструмент сучасного цивілізаційного протистояння.	2

	4. Проксі війни як прояв міждержавних конфліктів	
6.	Концепція втілення безпекової політики в міжнародних відносинах. 1. Методи запобігання розвитку й трансформації глобальних конфліктів. 2. Миротворча роль міжнародних організацій (ООН, Рада Європи). 3. Парадигма ліберального миру як подолання цивілізаційного протистояння. 4. Політика стримування й противаг в сучасних міжнародних відносинах.	2
7.	Концептуальні засади безпекової політики України в постбіполярний період розвитку міждержавних відносин. 1. Україна у євроатлантичній безпековій системі. 2. Інституційні механізми впровадження політики безпеки. 3. Війна на Донбасі, «кримська весна» як цивілізаційна криза. 4. Виклики для України в умовах європейської та глобальної економічної кризи.	2
РАЗОМ орієнтовно:		14 год.

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Конфлікт цивілізацій у сучасній системі міжнародних відносин та місце у ньому України	101
РАЗОМ орієнтовно:		101

7. Література для вивчення дисципліни:

- Андрущенко Т. Роль національних держав у цивілізаційних конфліктах // Наукові записки ІШЕНД ім. І. Кураса – Вип. 57. – К., 2017. – С. 199–208.
- Дмитриев А., Кудрявцев В., Кудрявцев С. Введение в общую теорию конфликтов. – М., 1993. – 211 с.
- Капітоненко М. Міжнародні конфлікти. – К.: Либідь, 2009. – 352 с.
- Барановский В. Развитие конфликтов на территории бывшего Советского Союза // Международная безопасность. Ежегодник СИПРИ. – М., 1994. – С. 89 – 115.
- Данилов Д., Мошес А., Бордачев Т. Косовский кризис: новые европейские реалии. – М.: РАН, Институт Европы, 1999.
- Камінський Є. Спроба типологізації конфліктів у сучасній системі міжнародних відносин // Дослідження світової політики. – Вип. № 1. – К., 1996. – С. 3 – 14.
- Капітоненко М.Г. Відповідно до силового потенціалу. Форми міжнародних конфліктів: порівняльний аналіз // Політика і час. – №5. – К., 2003. – С. 31-38.
- Капітоненко М.Г. Системний підхід в дослідженні міжнародного конфлікту // Дослідження світової політики. – Вип. 20. – К.: ІСЕМВ НАНУ, 2002. – С. 186-194.
- Капітоненко М.Г. Традиційні міждержавні та внутрішні конфлікти в постбіполярній системі міжнародних відносин // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – Вип. 36, част. 2. – К.: ІМВ, 2002. – С. 37-43.
- Конфліктологія / За редакцією професорів Л. М. Герасіної та М. І. Панова. – Харків: «Право», 2002.
- Косолапов Н.А. Конфликты постсоветского пространства и современная конфликтология // Мировая экономика и международные отношения. – 1995– №10 – С. 5-17.
- Кременюк В.А. Об исследовании международных конфликтов // США – Канада: экономика, политика, культура. – 2001. – № 2(374). – С.45-59.

13. Лебедева М. М. Межэтническиеконфликты на рубежевеков (методологический аспект) // *Мироваяэкономика и международныеотношения*. – 2000. – №5. – С. 31-39.
14. Лебедева М. *Мироваяполитика*. – М.: Аспект-Пресс, 2003. – 351 с.
15. Лебедева М.М. Трудный путь урегулированияконфликтов // *ВестникМосковскогоуниверситета. Серия 18: Социология и политология*. – 1996. – № 2. – С. 54-59.
16. Макфарлейн С. Нил. Многосторонниеинтервенциипослераспадабиполярности // *Международныепроцессы*. – 2003. – №1.
17. Мальський М.З., Мацях М.М. *Теорія міжнародних відносин: Підручник*. – К., 2007.
18. Перепелиця Г. М. *Конфлікти в посткомуністичній Європі*. – К.: ПЦ"Фоліант", 2003. - 432 с.
19. Перепелиця Г.М. *Генезис конфліктів на посткомуністичному просторі Європи*. – К.: Стилос – ПЦ "Фоліант", 2003.
20. *Политическаяконфликтология: Работыроссийских и зарубежныхавторов: Хрестоматия / Под ред. М. Лебедевой и С. Устинкина*. – М., 2002.
21. Солленберг М., Валленштейн П. *Крупныевооруженныеконфликты* // *Мироваяэкономика и международныеотношения*. – 1996. – №1. – С. 11–
- 22.
23. Тойнбі Арнольд *Дослідження історії*. – Т. 2. – К.: Основи, 1995. – 406 с.
24. Финдлей Т. *Предотвращение, разрешениевооруженныхконфликтов и контроль над ними* // *Мироваяэкономика и международныеотношения*. – 1996. – № 1. – С. 24 - 68.
25. Boulding K. *ConflictandDefense. A GeneralTheory*. – NewYork: Harper, 1962. – 349 p.
26. Deutsch M. *TheResolutionofConflict*. – NewHaven: YaleUniversityPress, 1973. – 429 p.
27. Gilpin R. *WarandChangeinWorldPolitics*. in Viotti P, Kauppi M. *InternationalRelationsTheory*. 3rded. – Boston: Allyn&Bacon, 1999. – P. 145-153.
28. Holsti K.J. *PeaceandWar*. – NewYork: CambridgeUniversityPress, 1991. – 379 p.
29. Huntington S. *TheClashofCivilizationsandtheRestructuringofWorldOrder*. – NewYork: SimonandShuster, 1996. – 367 p.
30. Levy J. *ContendingTheoriesofInternationalConflict*. // in *ManagingGlobalChaos*. by C. Crockerandothers. – Washington D.C.: InstituteofPeacePress, 1996.
31. Maoz Z. *PathstoConflict*. – Boulder: WestviewPress, 1982. – 273 p.
32. Nye, J. *UnderstandingInternationalConflict*. – NewYork: Pearson, 2005.
33. Oswald Spengler *DerUntergangdesAbendlandes*. – Berlin, 1918–1922.
34. Shelling T. *TheStrategyofConflict*. – Cambridge: HarvardUniversityPress, 1960. – 309 p.

11. Інформаційні інтернет-ресурси

1. Бібліотека он-лайн Readbookz.com. В розділі "Міжнароднаекономіка" - <http://readbookz.com/>
2. Електронні книги з питаньгеополітикиУкраїни та інш. <http://www.wiiw.ac.at>
3. Портал "Віденського інституту міжнародних економічних досліджень" <http://www.kuchma.org.ua/>
4. Сайт Інституту стратегічних оцінок (ICO) при Президентському фонді Леоніда Кучми "Україна".
5. Сайт міжнародних відносин. <http://www.ipolitics.ru/>
6. Офіційний сайт ООН. <http://www.un.org/ru/index.html>
7. Сайт відділення міжнародного права Інституту Міжнародних відносин. <http://www.iir.edu.ua/>
8. "Україна-Європейський Союз"- офіційний сайт. <http://ukraine-eu.mfa.gov.ua/>

8. Політика виставлення балів. Вимоги викладача:

Критеріями оцінки є:

усні відповіді:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладання, цілісність, системність відповіді, культура мови;
- самостійність суджень студента і творчість мислення, його теоретичний рівень;
- використання основної та додаткової літератури;
- аналітичні узагальнення, уміння робити порівняльний аналіз;
- рівень сформованості і здатності вирішувати комунікативні завдання, визначені в робочій навчальній програмі (організація дискусії із проблемного питання, вміння давати стислі й

місткі відповіді опонентам у дискусії, аргументовано захищати свою концепцію і висновки, підводити висновки за результатами дискусії);

виконання письмових завдань:

- логічність, уміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи.

Максимальний бал за виступ з питань певної теми модуля на *семінарському занятті* – **8 балів**. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати до іспиту у сумі складає – **60 балів**.

Студент, який не з'являвся на заняття (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не мав *поточних оцінок*, має право повторно пройти поточний контроль під час самостійної роботи. Студент може відпрацювати пропущені семінарські заняття, захистити реферати, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

За виконання контрольних робіт студент отримує бали, які враховуються в процесі розрахунків підсумкової семестрової оцінки:

- максимальна кількість балів – **20 (1-ша робота), 20 (2-га робота)**.

ПІДСУМКОВИЙ (СЕМЕСТРОВИЙ) КОНТРОЛЬ

З дисципліни «Конфлікт цивілізацій у сучасній світовій політиці» передбачена така форма семестрового контролю, як *екзамен*, який проводиться наприкінці семестру і передбачає можливість отримати **40 балів**.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Дисципліна «Конфлікт цивілізацій в сучасній світовій політиці»

Поточне тестування та самостійна робота								Сума		
№ 1				№ 2				Підсумков а	семестров а	
Т. 1	Т. 2	Т. 3	КР 1	Т. 4	Т. 5	КР 2	Т. 6			Т. 7
8	8	8	20	8	8	20	8			8

T1, T2 ... T9 – теми розділів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни